

BOSNA I HERCEGOVINA
APELACIONI SUD BRČKO DISTRIKTA
BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 96 o P 096058 19 Gž 2
Brčko, 07.10.2019. godine

U IME BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE!

Apelacioni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, u vijeću sastavljenom od sudija, Gligorević Ruže, kao predsjednika vijeća, Lucić Josipe i Nedić Srđana, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja M.N. iz B., koga zastupa punomoćnik M.O., advokat iz B., protiv tuženog B.d.BiH, koga zastupa zastupnik po zakonu Pravobranilaštvo ..., radi naknade štete, v.sp. 4.000,00 KM, odlučujući o žalbi tuženog, izjavljenoj protiv presude Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o P 096058 17 P2 od 17.02.2019. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 07.10.2019. godine, donio je slijedeću

P R E S U D U

Žalba tuženog B.d.BiH se ODBIJA kao neosnovana i presuda Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o P 096058 17 P2 od 17.02.2019. godine u pobijanom dijelu u stavu I i u stavu III izreke POTVRĐUJE.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o P 096058 17 P2 od 17.02.2019. godine (u daljem tekstu prvostepena presuda) odlučeno je kako slijedi:

„OBAVEZUJE SE tuženi B.d.BiH da tužiocu M.N. iz B. isplati iznos od 3.200,00 KM na ime naknade nematerijalne štete zbog neopravdanog lišenja slobode i neopravdanog pritvaranja u vremenu od 15.05.2013. godine pa do 25.06.2013. godine, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 17.02.2019. godine kao dana presuđenja pa do konačne isplate, u roku od 30 dana po pravosnažnosti presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Sa tužbenim zahtjevom preko dosuđenog TUŽILAC SE ODBIJA.

Tuženi je dužan naknaditi tužiocu troškove parničnog postupka u iznosu od 1.066,99 KM u roku od 30 dana po pravosnažnosti presude pod prijetnjom prinudnog izvršenja.“

Protiv dijela prvostepene presude, sadržanom u stavu I i u stavu III izreke, tuženi B.d.BiH (u daljem tekstu tuženi) blagovremeno je izjavio žalbu zbog povrede odredaba parničnog postupka, pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne

primjene materijalnog prava, s prijedlogom ovom sudu da žalbu uvaži i prvostepenu presudu preinači i tužbeni zahtjev odbije u cijelosti kao neosnovan i u tom slučaju dosudi mu troškove parničnog postupka.

Tužitelj M.N. iz B. (u daljem tekstu tužitelj) nije odgovorio na žalbu tuženog.

Nakon što je ispitao prvostepenu presudu u smislu odredbe člana 330. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“ broj 8/09, 52/10 i 27/14 – u daljem tekstu Zakon o parničnom postupku), ovaj sud je ocijenio da žalba nije osnovana i odlučio je kao u izreci ove presude iz razloga koji slijede.

Predmet raspravljanja i odlučivanja u ovoj parnici zahtjev je tužitelja da mu tuženi naknadi štetu u iznosu od 4.000,00 KM zbog neopravdanog pritvora (neosnovanog lišenja slobode) u trajanju od četrdeset (40) dana, uz zahtjev za dosudu zakonske zatezne kamate i troškova postupka.

Protivljenje tužbenom zahtjevu tuženi je iskazao raznim prigovorima, pa je tako osnovanost tužbenog zahtjeva osporio tvrdnjom da je tužitelju pritvor odredio Viši sud V. i da nisu ispunjeni uvjeti za dosudu štete zbog neopravdanog pritvora zato što je pritvor bio zakonit i određen da bi se obezbjedilo prisustvo tužitelja na suđenju u krivičnom postupku protiv njega, jer je bio nedostupan državnim organima, da postoji podijeljena odgovornost tužitelja za određivanje pritvora na osnovu izdate međunarodne potjernice, zbog toga što, prilikom odlaska u M., nije odjavio ranije prijavljeno prebivalište u B.d.BiH, a visinu tužbenog zahtjeva je osporio tvrdnjom da nije u skladu sa postojećom praksom i Orijentacionim kriterijima za utvrđenje naknade nematerijalne štete.

Odlučujući o tužbenom zahtjevu, prvostepeni sud je, pošto je na temelju provedenih dokaza (iskaza tužitelja i materijalne dokumentacije), zaključio da je tužitelj svojim nedopustivim postupcima prouzrokovao izdavanje međunarodne potjernice i njegovo pritvaranje u ekstradicionom postupku pred organima R.S. i da stoga nema osnova navod o neopravdanom određivanju pritvora i neosnovanom lišenju slobode tužitelja u trajanju od 40 dana, presudom broj 96 o P 096058 16 P od 08.12.2016. godine, odbio tužbeni zahtjev tužitelja. A, kako tvrdnju tužitelja (da prvostepeni sud nije pravilno cijenio izvedene dokaze, posebno zapisnik o saslušanju osumnjičenog od 25.09.2011. godine, jer bi u tom slučaju utvrdio da je krivičnom sudu bila poznata činjenica da on ima prijavljeno prebivalište u opštini T. na adresi ..., M. i zaključio bi da nije bilo osnova za izdavanje međunarodne potjernice bez da se dostava optužnice pokuša na navedenoj adresi), nije bilo moguće provjeriti, ovaj sud (žalbeno vijeće) je svojim rješenjem broj 96 o P 096058 17 Gž od 30.06.2017. godine, žalbu tužitelja uvažio i prvostepenu presudu ukinuo i predmet vratio prvostepenom sudu da u ponovljenom postupku otkloni ukazane nedostatke suđenja.

Nakon toga, u ponovljenom postupku odlučujući o tužbenom zahtjevu, polazeći od činjeničnih tvrdnji na kojima tužitelj temelji svoj zahtjev i činjeničnih tvrdnji i argumenata sa kojima se tuženi suprostavio tužbenom zahtjevu i pozivajući se na rezultate rasprave (dokaze koji su trebali potvrditi ili pobiti njihove zahtjeve i navode):

da je tužitelj ispitan u svojstvu osumnjičenog 25.09.2011. godine u prostorijama Policije B.d.BiH zbog krivičnog djela „obmana pri dobijanju kredita i drugih pogodnosti“,

da je o ispitivanju tužitelja sastavljen Zapisnik iz kojeg je razvidno da je upoznat da se protiv njega vodi krivični postupak i sa pravima i obvezama vezanim za krivični postupak, „a naročito da je ... dužan da se odazove pozivu i odmah saopšti svaku promjenu adrese ili namjenu da promjeni boravište“,

da je tom prilikom, tužitelj, pored podataka o kontakt adresi u Bosni i Hercegovini (kod toga da ima dvojno državljanstvo), odnosno u B. (ul. ...) dao i kontakt podatke u M. (mjesto K. ..., općina T.), zajedno sa kontakt telefonom (broj telefona ...),

da je tužitelj (prema njegovom iskazu), na zahtjev ovlaštene službene osobe ostao u B. narednih 10 dana i da je pred povratak u M. „obavijestio MUP B.d.BiH da će se na poziv organa nadležnih za krivično gonjenje vratiti u B.d.BiH“,

da Osnovni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine nije mogao tužitelju uručiti optužnicu, niti poziv za ročište „jer... nije zatečen na adresi prebivališta koju je dao u Policiji“ prilikom saslušanja 25.09.2011. godine, odnosno na adresi B., ul. ...,

da je Osnovni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine nakon toga izdao naredbu sudskoj Policiji za dovođenje optuženog (tužitelja), a pošto ni sudska policija „nije mogla postupiti po toj naredbi od 11.01.2012. godine“, izdao je 01.02.2012. godine Naredbu broj 96 O K 026910 11 Kps da se za optuženim (tužiteljem) raspiše potjernica,

da pomenuta potjernica „nije realizovana, jer je utvrđeno da optuženi“ (tužitelj) „već dvije godine ne boravi na teritoriji D. i da postoji velika vjerovatnoća da je u inostranstvu... obzirom da je ... državljanin Bosne i Hercegovine i R.M.“ i pošto su se ispunili uvjeti, Osnovni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine je 22.03.2013. godine „izdao Naredbu broj 96 O K 026910 11 Kps“ da se za optuženim (tužiteljem) izda međunarodna potjernica,

da je na osnovu raspisane međunarodne potjernice, rješenjem Višeg suda V. (R.S.) broj Kri 24/13 od 15.05.2013. godine tužitelju određen pritvor „koji može trajati najviše do izvršenja odluke o izručenju“,

da je tužitelj u pritvoru bio četrdeset (40) dana, nakon čega su ga preuzeli vlasti Bosne i Hercegovine i izveden je pred Osnovni sud Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine,

da je tužitelj presudom Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 O K 026910 13 K od 03.03.2014. godine oglašen krivim za krivično djelo „krivotvorenje službene isprave“ i kažnjen (izrečena mu je uvjetna osuda), a presudom ovog suda broj 96 O K 026910 14 Kž od 16.10.2014. godine tužitelj je oslobođen od optužbe da je počinio pomenuto krivično djelo,

obzirom da „tužitelj svojim ponašanjem nije doprinio nastanku štete, jer je sudu dao adresu na koju mu se može vršiti dostavljanje pismena i pozivanje“,

prvostepeni sud je zaključio da, sukladno odredbi člana 154. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 29/78, 39/85, 55/89 i 57/89 - u daljem tekstu Zakon o obligacionim odnosima) i odredbi člana 418. stav 1. tačka c) Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“ broj 10/03, 48/04, 6/05, 17/07, 19/07, 21/07, 2/08, 17/09, 9/13, 33/13 i 27/14 – u daljem tekstu Zakon o krivičnom postupku), tužitelju pripada pravo na naknadu nematerijalne štete zbog neopravdanog lišenja slobode i neopravdanog pritvaranja u trajanju od 40 dana, jer se odgovornost tuženog ogleda u tome što je „Viši sud V., R.S., tužitelja neosnovano lišilo slobode, postupajući pritom po izdatoj međunarodnoj potjernici Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“,

pa, kako duševni bolovi zbog neosnovanog lišenja slobode predstavljaju jedinstven vid štete koji obuhvaća sve štetne posljedice nematerijalne štete vezane za ličnost oštećenog proistekle iz neosnovanog lišenja slobode, pri čijem odmjerenju sud uzima u obzir sve okolnosti slučaja (težinu i prirodu krivičnog djela, vrijeme trajanja lišenja slobode i sve druge okolnosti koje su uticale na prirodu, težinu i trajanje psihičkih bolova), kod toga da „lišenje slobode nanosi duševne patnje (strah, brigu i nespokoјstvo), remeti psihičku ravnotežu, a što predstavlja neimovinsku štetu koju treba reparirati odgovarajućom satisfakcijom“,

te, uzimajući u obzir godine starosti tužitelja, činjenicu da nije osuđivan, vrijeme trajanja neosnovanog zadržavanja u ekstradicionom pritvoru, kao i činjenicu da svojim ponašanjem nije prouzrokovao raspisivanje međunarodne potjernice, prvostepeni sud je sudio kao u stavu prvom izreke prvostepene presude (nematerijalnu štetu je dosudio pozivom na odredbu člana 200. preuzetog Zakona o obligacionim odnosima i na Oriјentacione kriterije za utvrđivanje pravične naknade nematerijalne štete),

a, sa tužbenim zahtjevom preko dosuđenog iznosa, prvostepeni sud je tužitelja odbio, jer je zaključio da bi „naknada u većem novčanom iznosu pogodovala težnjama koje nisu spojive sa njenom prirodom i društvenom svrhom“,

dok je o troškovima parničnog postupka prvostepeni sud odlučio primjenom odredbi člana 119. i člana 120. Zakona o parničnom postupku i odredbi u D. mjerodavne Advokatske tarife Federacije Bosne i Hercegovine iz 2002. godine, uz primjenu pravila o procesnom prebijanju troškova srazmjerno uspjehu parničnih stranaka u postupku, a kako se ova odluka žalbom pobija utoliko što se veže za uspjeh u parnici, nije predmet razmatranja žalbenog vijeća.

Ovo su u bitnom razlozi prvostepenog suda zbog kojih je odlučio kao u izreci svoje presude.

Nezadovoljan obvezivanjem da tužitelju naknadi štetu, tuženi u žalbi tvrdi da je prvostepeni sud povrijedio odredbe parničnog postupka koje konkretizira u povredi odredbe člana 8. Zakona o parničnom postupku (ocjena dokaza), pogrešno utvrdio činjenično stanje i pogrešno primjenio materijalno pravo koje konkretizira u povredi odredbe člana 200. Zakona o obligacionim odnosima (novčana naknada nematerijalne štete). Žalbom kroz sva tri žalbena razloga u bitnom tvrdi da je prvostepeni sud pravilno cijenio provedene dokaze, prvenstveno rješenje o određivanju pritvora od 15.05.2013. godine, te ga doveo u vezu sa Zapisnikom o ispitivanju osumnjičenog od 25.09.2011. godine, da bi u tom slučaju zaključio „da je tužitelj svojim nedopuštenim

postupcima prouzrokovao pritvaranje“, zbog čega mu ne pripada pravo na naknadu nematerijalne štete, odnosno da je taj doprinos tužitelja uzrokovao i nastanak štetnog događaja i time i podijeljenu odgovornost (o kom prigovoru, kako tvrdi prvostepeni sud nije odlučio), kao i da tužitelju ne pripada pravo na naknadu nematerijalne štete u iznosu koji mu je dosuđen prvostepenom presudom.

Takve, međutim, tvrdnje tuženog ovaj sud nije našao osnovanim, jer je protivno njegovim žalbenim navodima ocijenio da je prvostepeni sud, kod dosude tužitelju štete za duševne bolove zbog neosnovanog lišenja slobode (neopravdanog pritvaranja u periodu od 15.05.2013. godine do 25.06.2013. godine), sve provedene dokaze (kako rješenje Višeg suda V., R.S. broj Kri 24/13 od 15.05.2013. godine, tako i Zapisnik o ispitivanju osumnjičenog Policije B.d.BiH broj 14.02-04.2-11062/11 od 25.09.2011. godine) cijenio u svemu onako kako mu nalaže odredba člana 8. Zakona o parničnom postupku i svakom od izvedenih dokaza je dao odgovarajući značaj sa aspekta odredbi Zakona o obligacionim odnosima o šteti, o naknadi štete i o podijeljenoj odgovornosti, kao i odredbi Zakona o krivičnom postupku, o pravu na naknadu nematerijalne štete zbog neopravdanog pritvaranja, po kojima se tužbeni zahtjev obzirom na istaknute prigovore i argumente protiv tog zahtjeva iz tužbe, raspravlja i prosuđuje.

Time u pravcu istaknutih žalbenih razloga i navoda nisu učinjeni relevantni propusti procesne naravi, a ni činjenične i materijalnopravne naravi, obzirom da je prvostepeni sud na podlozi pravilno utvrđenog činjeničnog stanja temeljem pruženih dokaza pravilno primijenio odredbe Zakona o krivičnom postupku i odredbe Zakona o obligacionim odnosima, kada je u pitanju podijeljena odgovornost i naknada štete za duševne bolove zbog neosnovanog lišenja slobode.

Žalbenim razlozima pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava, po ocjeni ovog suda, tuženi nije doveo u pitanje pravilnost i zakonitost prvostepene presude.

Prije svega nije osnovan žalbeni navod da „prvostepeni sud nije odlučio o prigovoru podijeljene odgovornosti“. Naime, prvostepeni sud je u obrazloženju prvostepene presude jasno i nedvosmisleno naveo (strana 8. pasus 4.) da tužitelj svojim ponašanjem nije doprinio nastanku štete, jer je sudu dao adresu na koju mu se može vršiti dostavljanje pismena i pozivanje, što je sud propustio to učiniti.

Također, nije osnovan ni žalbeni navod tuženog da je prvostepeni sud pogrešno primijenio materijalno pravo, tj. da u konkretnom slučaju nije bilo mjesta primjeni odredbe člana 200. Zakona o obligacionim odnosima, odnosno da je prvostepeni sud „previsoko“ odredio visinu naknade nematerijalne štete, obzirom da se „visina naknade štete uslijed neosnovanog lišenja slobode dosuđuje u rasponu od 20,00 KM – 50,00 KM, jer se tim rasponom naknade onemogućuje pogodovanje težnjama tužitelja koje nisu spojive sa njenom prirodom i društvenom svrhom.“

Naime, riječ je o naknadi nematerijalne štete za pretrpljene duševne bolove uslijed povrede slobode i integriteta ličnosti, koji vid štete upravo ima u vidu odredba člana 200. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima. Prilikom određivanja visine ovog vida štete (kao i ostalih vidova nematerijalne štete) treba voditi računa o značaju povrijeđenog dobra i cilju kome služi ta naknada, pazeći pri tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njenom prirodom i društvenom svrhom,

polazeći od utvrđivanja kriterija koji utiču na visinu ove naknade, od načela pravičnosti, primjerenosti i solidarnosti.

A, pravo tužitelja na naknadu štete zbog neosnovanog lišenja slobode proizilazi iz Ustava Bosne i Hercegovine, Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda i Protokola 7. uz ovu Konvenciju koji garantiraju svakoj žrtvi lišenja slobode pravo na odštetu, a obeštećenje se vrši u skladu sa zakonom ili praksom svake države. To znači da se u konkretnom slučaju obeštećenje vrši u skladu sa odredbama Zakona o krivičnom postupku, kojim je propisano pravo na naknadu štete osobi koja je uslijed pogreške ili nezakonitog rada organa neosnovano lišena slobode ili je zadržana duže u pritvoru ili ustanovi za izdržavanje kazne ili mjere (član 418. stav 1. tačka c), odredbama Zakona o obligacionim odnosima o naknadi nematerijalne štete (član 200.), kao i važećom praksom u Bosni i Hercegovini.

Vezano za visinu pravične novčane naknade štete zbog neosnovanog lišenja slobode (neopravdanog pritvora), prije svega valja reći da je, na sastanku Vrhovnih sudova entiteta Bosne i Hercegovine i Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine održanom 27.09.2013. godine, zauzet stav da se kod ocjene visine naknade uzrokovane nematerijalne štete zbog neopravdane osude ili neosnovanog lišenja slobode (pritvaranja), u pravilu, kao osnovni parametar uzima vrijeme provedeno na izdržavanju zatvorske kazne, odnosno vrijeme provedeno u pritvoru, i to na način da se okvirno za jedan dan dosuđuje 100,00 KM (zamjenska novčana kazna za jedan dan zatvora). Također, na istom sastanku je usaglašeno i da na visinu naknade štete (odnosno na to da li će ista biti odmjerena ispod ili iznad iznosa od 100,00 KM i koliko ispod/iznad) utiču i sve druge okolnosti slučaja, kao što su krivično djelo koje je oštećenom stavljeno na teret, dužina trajanja pritvora, ranija osuđivanost (ili neosuđivanost), životna dob, društveni status oštećenog u zajednici prije i poslije izdržavanja kazne zatvora, odnosno boravka u pritvoru, uvjeti izdržavanja lišenja slobode, uticaj lišenja slobode na zdravstveno stanje, okolnosti vezane za obitelj, te druge okolnosti.

To znači da je, prilikom odlučivanja o visini naknade nematerijalne štete koja tužitelju pripada s naslova neosnovanog lišenja slobode, prvostepeni sud bio dužan da detaljno cijeni sve te okolnosti koje su od uticaja na povećanje, odnosno smanjenje visine iznosa naknade štete, naročito imajući u vidu da pravična naknada ne predstavlja reparaciju, već moralnu satisfakciju radi uspostavljanja psihičke i emocionalne ravnoteže koja je postojala prije štete, kao i da njeno dosuđivanje ne smije biti protivno značenju povrijeđenih dobara i cilju kome ta naknada služi, a pogodovalo bi težnjama koje nisu spojive sa njenom prirodom i društvenom svrhom (član 200. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima).

Dakle, u obrazloženju prvostepene presude temeljem provedenih dokaza utvrđene činjenice i okolnosti: da je tužitelj državljanin Bosne i Hercegovine i M., da je prilikom ispitivanja u Policiji B.d.BiH pored adrese u D. dao i adresu u M. (mjesto K. ..., općina T.), zajedno sa telefonskim brojem, da sud u krivičnom postupku nije pokušao tužitelju izvršiti dostavu poziva i optužnice na adresu u M., već je izdao međunarodnu potjernicu i da je na osnovu raspisane međunarodne potjernice tužitelj neosnovano proveo 40 dana u ekstradicionom pritvoru, dakle, da svojim ponašanjem nije uzrokovao pritvaranje i doprinio nastanku štete, da je tužitelj pravosnažnom krivičnom presudom oslobođen od optužbe da je počinio krivično djelo koje mu je stavljeno na teret, da se tužitelj prije podnošenja ove tužbe obratio sa zahtjevom za

naknadu štete Pravosudnoj komisiji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i da je njegov zahtjev odbijen, da je tužitelj osoba srednjih godina (rođen ... godine), da ranije nije osuđivan, opravdavaju zaključak prvostepenog suda kako o pravu tužitelja na naknadu štete zbog neosnovanog lišenja slobode, tako i o visini pravične novčane naknade zbog neosnovanog lišenja slobode.

Prema tome, protivno žalbenim razlozima i navodima, ovaj sud je ocijenio da je prvostepeni sud temeljem provedenih dokaza pravilno utvrdio sve činjenice i okolnosti koje su relevantne za odlučivanje o tužbenom zahtjevu sa aspekta odredbi Zakona o krivičnom postupku i odredbi Zakona o obligacionim odnosima o naknadi i visini štete zbog neosnovanog lišenja slobode.

Kako kod izloženog nisu osnovani žalbeni razlozi i navodi zbog kojih tuženi pobija prvostepenu presudu, sve činjenice i okolnosti obzirom na gore pomenute odredbe Zakona o krivičnom postupku i Zakona o obligacionim odnosima po kojima se postavljeni tužbeni zahtjev raspravlja i prosuđuje su potpuno i pravilno utvrđene, prvostepeni sud nije povrijedio pravila od kojih ovisi osnovanost tužbenog zahtjeva, niti je počinio žalbom ukazane propuste procesne naravi (da je zbog pogrešne ocjene dokaza izveo pogrešne činjenične zaključke kako o osnovanosti tužbenog zahtjeva, tako i o visini dosuđene naknade kod temeljem provedenih dokaza utvrđenih svih okolnosti koji utiču na visinu naknade), radi čega je valjalo žalbu tuženog kao neosnovanu odbiti i prvostepenu presudu, u pobijanom dijelu (stavu I i stavu III izreke), potvrditi na osnovu odredbe člana 335. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

PREDSJEDNIK VIJEĆA

Ruža Gligorević